

Udvalget for Kvalitet og Relevans i de Videregående Uddannelser
Styrelsen for Videregående Uddannelser
Bredgade 43 4. sal
1260 København K

IDA's bidrag til sidste del af udvalgets arbejde med uddannelseskvalitet

14. november 2014

Kvaliteten af uddannelse og undervisning på de videregående uddannelser er noget, vi er meget optaget af i IDA. I forhold til de temaer, som Udvalget for Kvalitet og Relevans i de Videregående uddannelser har bebudet at ville adressere i sit videre arbejde, har IDA særligt arbejdet med tre områder: Undervisning som karrierevej på universiteterne, ideen om et undervisningsakademi og behovet for kvantificerbare indikatorer for kvalitet i uddannelserne.

Undervisning som karrierevej

I universitetslovens formålsparagraf står der bl.a., at universitetet har til opgave at drive forskning og give forskningsbaseret uddannelse indtil højeste internationale niveau, og at universitetet skal sikre et ligeværdigt samspil mellem forskning og uddannelse. Og sådan skal det være. Den gode undervisning, som giver en generation af studerende indsigt og udsyn, kan være lige så værdifuld for samfundet som væsentlige forskningsresultater. Alligevel er det vores overbevisning, at det i langt højere grad er forskning end undervisning, der giver den enkelte medarbejder prestige og karrieremuligheder på universiteterne.

Forskningsresultater udsættes for en grundig evaluering og ranking i internationale tidsskrifter. Den enkelte forskers resultater kan i høj grad bidrage til at trække ressourcer til et institut gennem eksterne forskningsbevillinger. Forskere med det potentiale gør universiteterne ofte en betydelig indsats for at tiltrække. Sådan forholder det sig sjældent med medarbejdere med strålende undervisningsresultater eller som har gjort en stor indsats for at udvikle bedre undervisningskoncepter eller -forløb. IDA ser et behov for en kulturændring på universiteterne, som kan give gode undervisere den fortjente prestige!

Et skridt på vejen til at give undervisning mere prestige kunne være, at forpligte universiteterne på at skabe en ny stillingskategori for undervisere, der – når det kommer til løn, ansættelsesvilkår og organisatorisk rolle – sidestilles med professorer. Disse stillinger skal være rettet mod medarbejdere, der skal arbejde med at udvikle studier, undervisningsforløb eller undervisningskoncepter og som tidligere har udmærket sig på undervisningsområdet. Det er væsentligt, at stillingerne opslås eksternt, så der skabes en konkurrence universiteterne i mellem om de bedste undervisere. En ny stillingskategori er nødvendigt, da ordinære professorstillinger –

der betragtes som kronen på en akademisk karriere – i dag tildeles på baggrund af forskningsresultater. De enkelte universiteter bør samtidig forpligtes på at lave en plan for udbredelsen af denne stillingskategori over de næste 5 år.

Undervisningsakademi

Et andet middel til at skabe en bedre balance mellem uddannelse og forskning på universiteterne er etablering af et undervisningsakademi efter finsk forbillede, se evt. www.helsinki.fi/opettajienakatemia/eng/. Undervisningsakademiet skal fremme undervisningens kvalitet ved gennem medlemskab at fremhæve, belønne og støtte fremragende akademiske undervisere.

Det finske "Teachers' Academy" ved University of Helsinki har følgende mål:

- At fremme kvaliteten af undervisningen og forbedre dens status i det akademiske miljø.
- At forbedre de studerendes læring og resultater.
- At være et væsentligt trin i den fremragende undervises karriere.
- At skabe mere sammenlignelig dokumentation for undervisningskvalifikationer.
- At skabe et tværfagligt miljø for undervisere, der kan yde kollegial støtte i udvikling af undervisning, læringskoncepter og udbredelse af god praksis.

Teachers Academy optager årligt en lille skare af medlemmer, der:

- Er fagligt stærke indenfor deres egen akademiske disciplin.
- Er særligt interesseret i de studerendes læringsproces og resultater.
- Udvikler sin undervisningspraksis på mange forskellige måder.
- Formidler viden, færdigheder og ekspertise indenfor undervisning i sit eget akademiske miljø.

Medlemsskabet af Teachers Academy er livslangt. Som nyt medlem tildeles man de to første år et stipendie på 10.000 EUR årligt. I samme periode belønnes også medlemmets arbejdsplads (fx institut eller afdeling) med et beløb på 15.000 EUR årligt til udvikling af bedre undervisning.

Det interessante ved denne konstruktion er, at den gennem både status og kontant belønning motiverer såvel den enkelte medarbejder som de lokale faglige miljøer til at stræbe efter at udvikle sin undervisning. Man kan se et undervisningsakademi som et modstykke til forskningsrådsinstitutionerne, der ved at tilføre forskningen på universiteterne eksterne offentlige forskningsmidler bidrager til mere opmærksomhed, konkurrence og målrettede resultater på forskningsområdet.

I Danmark kan man med fordel overveje en model, hvor der etableres et undervisningsakademi på tværs af alle universiteter. Tilføres en sådan institution tilstrækkeligt med ressourcer, kan den få stor betydning for udvikling af en stærkere undervisningskultur på danske universiteter.

Kvantificerbare indikatorer for kvalitet i uddannelser

Gennem mange år har de videregående uddannelser været underlagt taxameterfinansiering. Med taxameterfinansieringen er der et naturligt fokus på kvantitet, mens kvalitet ud over et ikke nærmere bestemt beståelsesniveau ikke kvantificeres.

res. Med fremdriftsreformen er fokus på produktivitet – forstået som flest mulige igennem uddannelsen på en given tid – kun blevet større. Gennem de seneste år har man samtidig oplevet en stor stigning i både optaget og antallet af færdiguddannede fra de videregående uddannelser. Er kandidaterne fortsat af samme høje kvalitet, er det kun godt! Om det er tilfældet er imidlertid svært at sige, da man i Danmark ikke har tradition for kvantitativt at opgøre kvalitet i uddannelserne.

Det er baggrunden for at IDA gennem et internt udviklingsarbejde har identificeret fire typer af kvalitetsindikatorer, som vi finder relevante for alle teknisk-naturvidenskabelige uddannelser og som alle kan kvantificeres. IDA anbefaler derfor, at man for alle disse uddannelser på præcis samme måde opgør følgende type af indikatorer for kvalitet:

1. Dimittenders vurdering af uddannelsens kvalitet: Vi foreslår, at dimittendernes vurdering af uddannelsens kvalitet indsamles gennem et survey blandt dimittender 2 år efter afgangseksamen. Undersøgelsen skal kortlægge, i hvilket omfang dimittenden løser opgaver, som vedkommendes uddannelse sigter imod, og hvor godt uddannelsen har rustet vedkommende til jobbet.

2. Aftagervurdering af uddannelsens kvalitet: Vi foreslår, at aftagervurderingen af uddannelsens kvalitet indsamles gennem et survey blandt dem, der har en dimittend ansat ca. 2 år efter dennes afgangseksamen. Surveyet skal rettes imod dimittendens nærmeste chef. Det er ikke afgørende, om det er en projektleder, linjechef, senioringeniør eller noget helt fjerde. Det skal være den, der giver dimittenden arbejdsopgaver og kan vurdere løsningen af dem. Ikke en "fjern" HR-chef, der måske mere giver udtryk for virksomhedens politik, end for en individuel vurdering.

3. De studerendes studieaktivitet opgjort i tid: Når studerende bruger nok tid – er længe opmærksomme – på et område, kommer de til at beherske det. Derfor siger den tid, som uddannelsesinstitutionen kan motivere den enkelte til at bruge på sit studie i løbet af et semester, meget om uddannelsens kvalitet. Realistisk må opgørelsen af tid være baseret på selvrapportering fra de studerende.

4. De studerendes evaluering af undervisningens kvalitet: De studerendes evalueringer af undervisningen bør ske systematisk og på baggrund af samme spørgeskema, således at de kan sammenlignes på tværs af studier og institutioner.

Denne type af indikatorer for kvalitet indsamles allerede i større eller mindre omfang som led i de enkelte uddannelsesinstitutioners kvalitetssikringsmekanismer. Netop udvikling af kvalitetssikringsmekanismer på den enkelte institution er der stort fokus på i forbindelse med den igangværende institutionsakkreditering. Dette sker imidlertid uden særlig koordination på tværs af institutionerne. Derfor er det så afgørende, at der identificeres fælles kvantitative indikatorer for kvalitet på tværs af institutionerne, som de forpligtes på at opgøre på præcis samme måde. Vi håber, at IDAs arbejde kan være til inspiration for dette. For yderligere detaljer se vedlagte notat "Indikatorer for kvalitet i de teknisk-naturvidenskabelige uddannelser".

Med venlig hilsen

Carsten Eckhart Thomsen
Formand for IDA's Uddannelses- og Forskningsudvalg
Lektor, Odontologisk Institut, Københavns Universitet